

Zacznijcie od instrukcji. Wracajcie do tego dokumentu za każdym

razem, gdy pojawi się ikonka

WSTĘP

Choroby spowodowane rozwojem cywilizacji (zatruciem środowiska naturalnego, agresywną ekspansją i nadmiernym uprzemysłowieniem) dziesiątkują ludzkość. Najwłaściwszym sposobem na odwrócenie tego stanu jest zatrzymanie szaleńczego pędu. Z kolei sposobem łagodzenia skutków tego stanu jest leczenie chorób cywilizacyjnych. Najdoskonalsza jest medycyna nuklearna. Radionuklidy, dedykowane do otrzymywania nowej generacji radiofarmaceutyków są więc szansą na ocalenie ludzkości. Jako grupa młodych naukowców wizjonerów zostaliście właśnie włączeni do interdyscyplinarnego zespołu naukowego. Celem Waszych poszukiwań jest wynalezienie innowacyjnego izotopu. Do ich produkcji służy mikrokontroler Arduino Uno. Aby tego dokonać należy zewrzeć odpowiednie styki na płytce.

WSKAZÓWKI ułatwiające poszukiwania

Skład jądra można opisać atomowego wg schematu ${}^A_ZX$, gdzie:

X – symbol pierwiastka (nazwa);

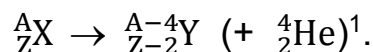
A – liczba masowa (liczba nukleonów w jądrze);

Z – liczba atomowa (liczba protonów w jądrze).

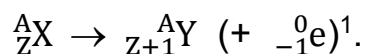
Układ okresowy przyda się zatem do identyfikacji danego pierwiastka, którego charakteryzuje liczba atomowa, stąd jej inna nazwa: liczba porządkowa.

¹ H Wodór	⁴ Be Beryl
³ Li Lit	¹² Mg Magnez
¹¹ Na Sód	
¹⁹ K Potas	²⁰ Ca Wapń
³⁷ Rb Rubid	³⁸ Sr Stront
⁵⁵ Cs Cez	⁵⁶ Ba Bar
⁸⁷ Fr Frans	⁸⁸ Ra Rad

Rozpad alfa (α). W wyniku takiej przemiany powstaje inne jądro oraz cząsteczka alfa (jądro helu):

Rozpad beta (β⁻). Neutron „zmienia się” w proton i elektron. Elektron opuszcza jądro, a proton zostaje w jądrze. Powstający podczas takich reakcji strumień elektronów nazywamy promieniowaniem β. Dany atom staje się atomem innego pierwiastka, bo w jądrze powstał dodatkowy proton (zmieniła się liczba atomowa):

22	Ti	23	V	24	Cr	25	Mn	26	Fe	27	Co	28	Ni	29	Cu	30	Zn	31	Ga	32	Ge	33	As	34	Se	35	Br	36	Kr
Tytan	Wanad	Chrom	Mangan	Żelazo	Kobalt	Nikiel	Miedź	Cynk	Gal	German	Arsen	Selen	Brom	Krypton															
40	Zr	41	Nb	42	Mo	43	Tc	44	Ru	45	Rh	46	Pd	47	Ag	48	Cd	49	In	50	Sn	51	Sb	52	Te	53	I	54	Xe
Cyrykon	Niob	Molibden	Technet	Ruten	Rod	Pallad	Srebro	Kadm	Ind	Cyna	Antymon	Tellur	Jod	Ksenon															
72	Hf	73	Ta	74	W	75	Re	76	Os	77	Ir	78	Pt	79	Au	80	Hg	81	Tl	82	Pb	83	Bi	84	Po	85	At	86	Rn
Hafn	Tantal	Wolfram	Ren	Osm	Iryd	Platyna	Złoto	Rtęć	Tal	Ołów	Bizmut	Polon	Astat	Radon															
104	Rf	105	Db	106	Sg	107	Bh	108	Hs	109	Mt	110	Ds	111	Rg	112	Cn	113	Nh	114	Fl	115	Mc	116	Lv	117	Ts	118	Og
Rutherfordford	Dubn	Seaborg	Bohr	Has	Meitner	Darmstadt	Roentgen	Kopernik	Nihonium	Flerow	Moscowium	Livermorium	Tennes	Oganesson															

⁵⁷ La Lantan	⁵⁸ Ce Cer	⁵⁹ Pr Praseodym	⁶⁰ Nd Neodym	⁶¹ Pm Promet	⁶² Sm Samar	⁶³ Eu Europ	⁶⁴ Gd Gadolin	⁶⁵ Tb Terb	⁶⁶ Dy Rtęć	⁶⁷ Ho Holm	⁶⁸ Er Erb	⁶⁹ Tm Tul	⁷⁰ Yb Iterb	⁷¹ Lu Lutet
⁸⁹ Ac Aktyn	⁹⁰ Th Tor	⁹¹ Pa Proaktyn	⁹² U Uran	⁹³ Np Neptun	⁹⁴ Pu Pluton	⁹⁵ Am Ameryk	⁹⁶ Cm Kuri	⁹⁷ Bk Berkel	⁹⁸ Cf Kaliforn	⁹⁹ Es Einstein	¹⁰⁰ Fm Ferm	¹⁰¹ Md Mendelew	¹⁰² No Nobel	¹⁰³ Lr Lorens

¹ X - symbol pierwiastka, który ulega rozpadowi,
Y - symbol pierwiastka powstałego po rozpadzie.

Tabela nr 1. Uzupełnij pozostałe pola.

Rozpad	Pierwiastek	Liczba masowa	Liczba atomowa (porządkowa)	Symbol
	Tor	234	90	${}^{234}_{90}\text{Th}$
β^-	Protaktyn	234	91	${}^{234}_{91}\text{Pa}$
β^-	Uran	234	92	${}^{234}_{92}\text{U}$
α	Tor	230	90	${}^{230}_{90}\text{Th}$
α	Rad	226	88	${}^{226}_{88}\text{Ra}$
α				
α				
α				
β^-				
β^-				
α				
β^-				
β^-				
α				

Tabela 1 - szereg promieniotwórczy - zadanie 1

Siatka nr 1. Domaluj punkt końcowy.

Liczba atomowa	Liczba masowa																
	Liczba masowa																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	Liczba atomowa	
234	i															234	
230	h															230	
226	g															226	
222	f															222	
218	e															218	
214	d															214	
210	c															210	
206	b															206	
Liczba masowa	a	Liczba masowa															
		Liczba masowa															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	Liczba atomowa	

Siatka 1 - współrzędne płytki stykowej i liczb opisujących izotopy - zadanie 1

Tabela nr 2. Uzupełnij, aby potem sprawdzić wynik sąsiedniej grupy.

[illegible]

Tabela 2 - Tabela rozpadu promieniotwórczego wymyślonego dla innej grupy

Siatka nr 2. Uzupełnij współrzędne i zaznacz początek i koniec szeregu.

Liczba atomowa																	Liczba masowa	
	j	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		16
i																		i
h																		h
g																		g
f																		f
e																		e
d																		d
c																		c
b																		b
a																		a
Liczba masowa																	Liczba atomowa	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		

Siatka 2 - Siatka współrzędnych płytki stykowej dla innej grupy

Tabela nr 3. Uzupełnij pierwszy wiersz i pierwszą kolumnę (z tabeli nr 2).

[illegible]

Tabela 3 - Tabela rozpadu promieniotwórczego - rywalizacja

Siatka nr 3. Uzupełnij jedynie współrzędne (z siatki nr 2).

Liczba atomowa																	Liczba masowa	
	j	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		16
i																		i
h																		h
g																		g
f																		f
e																		e
d																		d
c																		c
b																		b
a																		a
Liczba masowa																	Liczba atomowa	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		

Siatka 3 - Siatka współrzędnych płytki stykowej - rywalizacja

Zacznijcie od instrukcji. Wracajcie do tego dokumentu za każdym

razem, gdy pojawi się ikonka

WSTĘP

Choroby spowodowane rozwojem cywilizacji (zatruciem środowiska naturalnego, agresywną ekspansją i nadmiernym uprzemysłowieniem) dziesiątkują ludzkość. Najwłaściwszym sposobem na odwrócenie tego stanu jest zatrzymanie szaleńczego pędu. Z kolei sposobem łagodzenia skutków tego stanu jest leczenie chorób cywilizacyjnych. Najdoskonalsza jest medycyna nuklearna. Radionuklidy, dedykowane do otrzymywania nowej generacji radiofarmaceutyków są więc szansą na ocalenie ludzkości. Jako grupa młodych naukowców wizjonerów zostaliście właśnie włączeni do interdyscyplinarnego zespołu naukowego. Celem Waszych poszukiwań jest wynalezienie innowacyjnego izotopu. Do ich produkcji służy mikrokontroler Arduino Uno. Aby tego dokonać należy zewrzeć odpowiednie styki na płytce.

WSKAZÓWKI ułatwiające poszukiwania

Skład jądra można opisać atomowego wg schematu ${}^A_ZX$, gdzie:

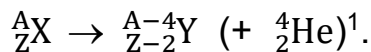
X – symbol pierwiastka (nazwa);

A – liczba masowa (liczba nukleonów w jądrze);

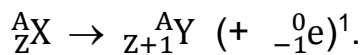
Z – liczba atomowa (liczba protonów w jądrze).

Układ okresowy przyda się zatem do identyfikacji danego pierwiastka, którego charakteryzuje liczba atomowa, stąd jej inna nazwa: liczba porządkowa.

Rozpad alfa (α). W wyniku takiej przemiany powstaje inne jądro oraz cząsteczka alfa (jądro helu):

Rozpad beta (β^-). Neutron „zmienia się” w proton i elektron. Elektron opuszcza jądro, a proton zostaje w jądrze. Powstający podczas takich reakcji strumień elektronów nazywamy promieniowaniem β . Dany atom staje się atomem innego pierwiastka, bo w jądrze powstał dodatkowy proton (zmieniła się liczba atomowa):

¹ X - symbol pierwiastka, który ulega rozpadowi,
Y - symbol pierwiastka powstałego po rozpadzie.

[illegible]

⁵⁷ La Lantan	⁵⁸ Ce Cer	⁵⁹ Pr Prazeo -dym	⁶⁰ Nd Neodym	⁶¹ Pm Promet	⁶² Sm Samar	⁶³ Eu Europ	⁶⁴ Gd Gadolin	⁶⁵ Tb Terb	⁶⁶ Dy Rječ	⁶⁷ Ho Holm	⁶⁸ Er Erb	⁶⁹ Tm Tul	⁷⁰ Yb Iteyb	⁷¹ Lu Lutet
⁸⁹ Ac Aktyn	⁹⁰ Th Tor	⁹¹ Pa Proak -tyn	⁹² U Uran	⁹³ Np Neptun	⁹⁴ Pu Pluton	⁹⁵ Am Ameryk	⁹⁶ Cm Kiur	⁹⁷ Bk Berkel	⁹⁸ Cf Kaliforn	⁹⁹ Es Eins -tein	¹⁰⁰ Fm Ferm	¹⁰¹ Md Mende -lew	¹⁰² No Nobel	¹⁰³ Lr Lorens

Tabela nr 1. Uzupełnij pozostałe pola.

Rozpad	Pierwiastek	Liczba masowa	Liczba atomowa (porządkowa)	Symbol
	Tor	234	90	${}^{234}_{90}\text{Th}$
β^-	Protaktyn	234	91	${}^{234}_{91}\text{Pa}$
β^-	Uran	234	92	${}^{234}_{92}\text{U}$
α	Tor	230	90	${}^{230}_{90}\text{Th}$
α	Rad	226	88	${}^{226}_{88}\text{Ra}$
α				
α				
α				
β^-				
β^-				
α				
β^-				
β^-				
α				

Tabela 1 - szereg promieniotwórczy - zadanie 1

Siatka nr 1. Domaluj punkt końcowy.

[illegible]

Siatka 1 - współrzędne płytki stykowej i liczb opisujących izotopy - zadanie 1

Tabela nr 2. Uzupełnij, aby potem sprawdzić wynik sąsiedniej grupy.

Rozpad	Pierwiastek	Liczba masowa	Liczba atomowa (porządkowa)	Symbol

Tabela 2 - Tabela rozpadu promieniotwórczego wymyślonego dla innej grupy

Siatka nr 2. Uzupełnij współrzędne i zaznacz początek i koniec szeregu.

Liczba atomowa																	Liczba masowa	
	j	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		16
i																		i
h																		h
g																		g
f																		f
e																		e
d																		d
c																		c
b																		b
a																		a
Liczba masowa																	Liczba atomowa	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		

Siatka 2 - Siatka współrzędnych płytki stykowej dla innej grupy

Tabela nr 3. Uzupełnij pierwszy wiersz i pierwszą kolumnę (z tabeli nr 2).

Rozpad	Pierwiastek	Liczba masowa	Liczba atomowa (porządkowa)	Symbol

Tabela 3 - Tabela rozpadu promieniotwórczego - rywalizacja

Siatka nr 3. Uzupełnij jedynie współrzędne (z siatki nr 2).

Liczba atomowa	Liczba masowa										Liczba atomowa	Liczba masowa
	j	i	h	g	f	e	d	c	b	a		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
	j	i	h	g	f	e	d	c	b	a		

Siatka 3 - Siatka współrzędnych płytki stykowej - rywalizacja

Zacznijcie od instrukcji. Wracajcie do tego dokumentu za każdym

razem, gdy pojawi się ikonka

WSTĘP

Choroby spowodowane rozwojem cywilizacji (zatruciem środowiska naturalnego, agresywną ekspansją i nadmiernym uprzemysłowieniem) dziesiątkują ludzkość. Najwłaściwszym sposobem na odwrócenie tego stanu jest zatrzymanie szaleńczego pędu. Z kolei sposobem łagodzenia skutków tego stanu jest leczenie chorób cywilizacyjnych. Najdoskonalsza jest medycyna nuklearna. Radionuklidy, dedykowane do otrzymywania nowej generacji radiofarmaceutyków są więc szansą na ocalenie ludzkości. Jako grupa młodych naukowców wizjonerów zostaliście właśnie włączeni do interdyscyplinarnego zespołu naukowego. Celem Waszych poszukiwań jest wynalezienie innowacyjnego izotopu. Do ich produkcji służy mikrokontroler Arduino Uno. Aby tego dokonać należy zewrzeć odpowiednie styki na płytce.

WSKAZÓWKI ułatwiające poszukiwania

Skład jądra można opisać atomowego wg schematu ${}^A_ZX$, gdzie:

X – symbol pierwiastka (nazwa);

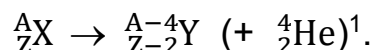
A – liczba masowa (liczba nukleonów w jądrze);

Z – liczba atomowa (liczba protonów w jądrze).

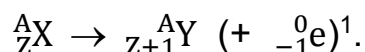
Układ okresowy przyda się zatem do identyfikacji danego pierwiastka, którego charakteryzuje liczba atomowa, stąd jej inna nazwa: liczba porządkowa.

¹ H Wodór	⁴ Be Beryl
³ Li Lit	¹² Mg Magnez
¹¹ Na Sód	
¹⁹ K Potas	²⁰ Ca Wapń
³⁷ Rb Rubid	³⁸ Sr Stront
⁵⁵ Cs Cez	⁵⁶ Ba Bar
⁸⁷ Fr Frans	⁸⁸ Ra Rad

Rozpad alfa (α). W wyniku takiej przemiany powstaje inne jądro oraz cząsteczka alfa (jądro helu):

Rozpad beta (β⁻). Neutron „zmienia się” w proton i elektron. Elektron opuszcza jądro, a proton zostaje w jądrze. Powstający podczas takich reakcji strumień elektronów nazywamy promieniowaniem β. Dany atom staje się atomem innego pierwiastka, bo w jądrze powstał dodatkowy proton (zmieniła się liczba atomowa):

⁵ B Bor	⁶ C Węgiel	⁷ N Azot	⁸ O Tlen	⁹ F Fluor	¹⁰ Ne Neon
¹³ Al Glin	¹⁴ Si Krzem	¹⁵ P Fosfor	¹⁶ S Siarka	¹⁷ Cl Chlor	¹⁸ Ar Argon
³¹ Ga Gal	³² Ge German	³³ As Arsen	³⁴ Se Selen	³⁵ Br Brom	³⁶ Kr Krypton
⁴⁹ In Ind	⁵⁰ Sn Cyna	⁵¹ Sb Antymon	⁵² Te Tellur	⁵³ I Jod	⁵⁴ Xe Ksenon
⁸¹ Tl Tal	⁸² Pb Ołów	⁸³ Bi Bismut	⁸⁴ Po Polon	⁸⁵ At Astat	⁸⁶ Rn Radon
¹¹³ Nh Niho	¹¹⁴ Fl Flerow	¹¹⁵ Mc Moscovium	¹¹⁶ Lv Livermorium	¹¹⁷ Ts Tenness	¹¹⁸ Og Oganesson

¹ X - symbol pierwiastka, który ulega rozpadowi,
Y - symbol pierwiastka powstałego po rozpadzie.

⁵⁷ La Lantan	⁵⁸ Ce Cer	⁵⁹ Pr Praseodym	⁶⁰ Nd Neodym	⁶¹ Pm Promet	⁶² Sm Samar	⁶³ Eu Europ	⁶⁴ Gd Gadolin	⁶⁵ Tb Terb	⁶⁶ Dy Ryć	⁶⁷ Ho Holm	⁶⁸ Er Erb	⁶⁹ Tm Tul	⁷⁰ Yb Iterb	⁷¹ Lu Lutet
⁸⁹ Ac Aktyn	⁹⁰ Th Tor	⁹¹ Pa Protoaktyn	⁹² U Uran	⁹³ Np Neptun	⁹⁴ Pu Pluton	⁹⁵ Am Ameryk	⁹⁶ Cm Kuri	⁹⁷ Bk Berkel	⁹⁸ Cf Kaliforn	⁹⁹ Es Einstein	¹⁰⁰ Fm Ferm	¹⁰¹ Md Mendelew	¹⁰² No Nobel	¹⁰³ Lr Lorens

CZĘŚĆ 1: TRENING

Tabela nr 1. Uzupełnij pozostałe pola.

Rozpad	Pierwiastek	Liczba masowa	Liczba atomowa (porządkowa)	Symbol
	Tor	234	90	${}^{234}_{90}\text{Th}$
β^-	Protaktyn	234	91	${}^{234}_{91}\text{Pa}$
β^-	Uran	234	92	${}^{234}_{92}\text{U}$
α	Tor	230	90	${}^{230}_{90}\text{Th}$
α	Rad	226	88	${}^{226}_{88}\text{Ra}$
α				
α				
α				
β^-				
β^-				
α				
β^-				
β^-				
α				

Tabela 1 - szereg promieniotwórczy - zadanie 1

Siatka nr 1. Domaluj punkt końcowy.

Liczba atomowa	Liczba masowa																
	Liczba masowa																
	Liczba masowa																
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	Liczba atomowa	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	a	
206	b															b	
210	c															c	
214	d															d	
218	e															e	
222	f															f	
226	g															g	
230	h															h	
234	i															i	
234	j															j	
234	i															i	
230	h															h	
226	g															g	
222	f															f	
218	e															e	
214	d															d	
210	c															c	
206	b															b	
Liczba masowa	a															a	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Liczba atomowa
	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	

Siatka 1 - współrzędne płytki stykowej i liczb opisujących izotopy - zadanie 1

Tabela nr 2. Uzupełnij, aby potem sprawdzić wynik sąsiedniej grupy.

[illegible]

Tabela 2 - Tabela rozpadu promieniotwórczego wymyślonego dla innej grupy

Siatka nr 2. Uzupełnij współrzędne i zaznacz początek i koniec szeregu.

Liczba atomowa																	Liczba masowa
	j	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
i																	
h																	
g																	
f																	
e																	
d																	
c																	
b																	
a																	
Liczba masowa																	Liczba atomowa
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	

Siatka 2 - Siatka współrzędnych płytki stykowej dla innej grupy

Tabela nr 3. Uzupełnij pierwszy wiersz i pierwszą kolumnę (z tabeli nr 2).

Rozpad	Pierwiastek	Liczba masowa	Liczba atomowa (porządkowa)	Symbol

Tabela 3 - Tabela rozpadu promieniotwórczego - rywalizacja

Siatka nr 3. Uzupełnij jedynie współrzędne (z siatki nr 2).

Liczba atomowa																	Liczba masowa	
	j	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		16
i																		i
h																		h
g																		g
f																		f
e																		e
d																		d
c																		c
b																		b
a																		a
Liczba masowa																	Liczba atomowa	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		

Siatka 3 - Siatka współrzędnych płytki stykowej - rywalizacja

Zacznijcie od instrukcji. Wracajcie do tego dokumentu za każdym

razem, gdy pojawi się ikonka

WSTĘP

Choroby spowodowane rozwojem cywilizacji (zatruciem środowiska naturalnego, agresywną ekspansją i nadmiernym uprzemysłowieniem) dziesiątkują ludzkość. Najwłaściwszym sposobem na odwrócenie tego stanu jest zatrzymanie szaleńczego pędu. Z kolei sposobem łagodzenia skutków tego stanu jest leczenie chorób cywilizacyjnych. Najdoskonalsza jest medycyna nuklearna. Radionuklidy, dedykowane do otrzymywania nowej generacji radiofarmaceutyków są więc szansą na ocalenie ludzkości. Jako grupa młodych naukowców wizjonerów zostaliście właśnie włączeni do interdyscyplinarnego zespołu naukowego. Celem Waszych poszukiwań jest wynalezienie innowacyjnego izotopu. Do ich produkcji służy mikrokontroler Arduino Uno. Aby tego dokonać należy zewrzeć odpowiednie styki na płytce.

WSKAZÓWKI ułatwiające poszukiwania

Skład jądra można opisać atomowego wg schematu ${}^A_ZX$, gdzie:

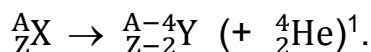
X – symbol pierwiastka (nazwa);

A – liczba masowa (liczba nukleonów w jądrze);

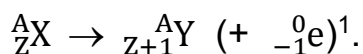
Z – liczba atomowa (liczba protonów w jądrze).

Układ okresowy przyda się zatem do identyfikacji danego pierwiastka, którego charakteryzuje liczba atomowa, stąd jej inna nazwa: liczba porządkowa.

Rozpad alfa (α). W wyniku takiej przemiany powstaje inne jądro oraz cząsteczka alfa (jądro helu):

Rozpad beta (β^-). Neutron „zmienia się” w proton i elektron. Elektron opuszcza jądro, a proton zostaje w jądrze. Powstający podczas takich reakcji strumień elektronów nazywamy promieniowaniem β . Dany atom staje się atomem innego pierwiastka, bo w jądrze powstał dodatkowy proton (zmieniła się liczba atomowa):

¹ X - symbol pierwiastka, który ulega rozpadowi,
Y - symbol pierwiastka powstałego po rozpadzie.

[illegible]

⁵⁷ La Lantan	⁵⁸ Ce Cer	⁵⁹ Pr Prazeo -dym	⁶⁰ Nd Neodym	⁶¹ Pm Promet	⁶² Sm Samar	⁶³ Eu Europ	⁶⁴ Gd Gadolin	⁶⁵ Tb Terb	⁶⁶ Dy Rječ	⁶⁷ Ho Holm	⁶⁸ Er Erb	⁶⁹ Tm Tul	⁷⁰ Yb Iterb	⁷¹ Lu Lutet
⁸⁹ Ac Aktyn	⁹⁰ Th Tor	⁹¹ Pa Prook -yn	⁹² U Uran	⁹³ Np Neptun	⁹⁴ Pu Pluton	⁹⁵ Am Ameryk	⁹⁶ Cm Klur	⁹⁷ Bk Berkei	⁹⁸ Cf Kaliforn	⁹⁹ Es Eins -tein	¹⁰⁰ Fm Ferm	¹⁰¹ Md Mende -lew	¹⁰² No Nobel	¹⁰³ Lr Lorens

Tabela nr 1. Uzupełnij pozostałe pola.

Rozpad	Pierwiastek	Liczba masowa	Liczba atomowa (porządkowa)	Symbol
	Tor	234	90	${}^{234}_{90}\text{Th}$
β^-	Protaktyn	234	91	${}^{234}_{91}\text{Pa}$
β^-	Uran	234	92	${}^{234}_{92}\text{U}$
α	Tor	230	90	${}^{230}_{90}\text{Th}$
α	Rad	226	88	${}^{226}_{88}\text{Ra}$
α				
α				
α				
β^-				
β^-				
α				
β^-				
β^-				
α				

Tabela 1 - szereg promieniotwórczy - zadanie 1

Siatka nr 1. Domaluj punkt końcowy.

Liczba masowa	a	Liczba atomowa															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
80																	
81																	
82																	
83																	
84																	
85																	
86																	
87																	
88																	
89																	
90																	
91																	
92																	
93																	
94																	
95																	
Liczba masowa		Liczba atomowa															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
206	b																
210	c																
214	d																
218	e																
222	f																
226	g																
230	h																
234	i																
	j																

Siatka 1 - współrzędne płytki stykowej i liczb opisujących izotopy - zadanie 1

Tabela nr 2. Uzupełnij, aby potem sprawdzić wynik sąsiedniej grupy.

[illegible]

Tabela 2 - Tabela rozpadu promieniotwórczego wymyślonego dla innej grupy

Siatka nr 2. Uzupełnij współrzędne i zaznacz początek i koniec szeregu.

Hasło (tekst z ekranu)	Liczba masowa	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	Liczba atomowa	Liczba atomowa	Liczba masowa	Liczba atomowa																
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
																1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Siatka 2 - Siatka współrzędnych płytki stykowej dla innej grupy

Tabela nr 3. Uzupełnij pierwszy wiersz i pierwszą kolumnę (z tabeli nr 2).

[illegible]

Tabela 3 - Tabela rozpadu promieniotwórczego - rywalizacja

Siatka nr 3. Uzupełnij jedynie współrzędne (z siatki nr 2).

Liczba atomowa																	Liczba masowa
	j	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
i																	
h																	
g																	
f																	
e																	
d																	
c																	
b																	
a																	
Liczba masowa																	Liczba atomowa
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	

Siatka 3 - Siatka współrzędnych płytki stykowej - rywalizacja